

TÜRKİYE - BREZİLYA STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi:
Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

TÜRKİYE - BREZİLYA STRATEJİK DİYALOĞU

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

TÜRKİYE - BREZİLYA STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

(Türkiye - Brezilya)

Dünyadaki temel trendlere bakıldığında “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında küresel rekabet “mikro-milliyetçilik”, “entegrasyon” ve “öngörülemezlik” üzerinden gelişmekte, hayatın ve devletin yeni doğasını belirleyen meydan okumaların; “kaynak ve paylaşım krizi”, “üretim-tüketim-büyüme” formülünün sürdürülemezliği, Çin kaldıracı ile “orta sınıfın tasfiyesi”, “enerji, su ve gıda güvensizliği”, hayatın her alanında “4. boyuta geçiş”, “işgücünde insan kaynağının tasfiyesi”, değişen devlet doğası ve beklenti yönetimi temelinde “sert güçten yumuşak ve akıllı güce geçiş” olduğu temel referanslar olarak şekillenmektedir.

Tüm bu temel parametreler içerisinde, teknolojideki dönüşümler; yapay zeka, sanal/artırılmış gerçeklik ve mobilite merkezli gelişerek tüm insan hayatını ve doğasını değiştirmeye adaydır. “Endüstri 4,0” ve “Toplum 5,0” kavramlarının dünyanın dönüşümünü endüstri ve toplum boyutları ile yönetmek açısından önemli başlıklar olduğu aşikârdır. Bir diğer etken de Çin’in dünya sahnesinde her geçen gün etkinleşmeye başlamasıyla oluşturduğu türbülanstır. Yeni İpek Yolu projesi “Kuşak ve Yol”; hem karadan hem denizden yüzden fazla ülkeyi ilgilendiren bir küresel entegrasyon projesi olarak şekillenmekte, iktisadi pastanın dağılımını kalıcı olarak değiştirmektedir. Orta sınıfı olmayan ülkelerde, otoriter rejimler ya da kaos, iki seçenek olarak önümüzde durmaktadır. Bölgesel ve küresel güvenlik anlamındaki iş bölümünün nasıl yapılacağı ve bedellerinin nasıl paylaşılacağı da önümüzdeki dönemin tartışma konuları olmaya adaydır.

Güvenlik üzerinden yeni ittifakların gelişmesi ise başat ülkelerin aldıkları risklerden ve inisiyatiflerden okunabilmektedir. Mülkiyet ve güç kavramlarının niteliği ile iş modeli tarihsel olarak değişmektedir. “Başarıda Başarısızlık” sendromu yaşayan AB’nin geleceğini; Brexit sonrası Batı’da yeniden canlanan kamplaşmanın sonuçları belirleyecektir. Tüm bu gelişmelerle birlikte, “Güvenliğin Ekosistemi”, hukukuyla birlikte değişmektedir. “Güvenlik - Demokrasi” ikilemini bundan sonra çok daha fazla yaşanacaktır. Çünkü orta sınıfı eriyen ve güvenlik eksenini sofistike bir zemine kayan ülkelerde demokrasinin yaşatılması zordur. “Güvenlik bize otoriter rejimler mi getirecek” sorusunun daha fazla tartışılması gerekmektedir.

Türkiye; 84 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

TÜRKİYE - BREZİLYA STRATEJİK DİYALOĞU

Brezilya ise 213 milyonu aşan nüfusu ile dünyanın altıncı ve 8,5 milyon km² üzerindeki yüzölçümü ile beşinci büyük ülkesi olarak Latin Amerika'da önemli bir siyasi ve ekonomik güç ve küresel düzeyde önemli bir aktördür. 2 trilyon dolar civarındaki GSYİH'sı ile Latin Amerika'nın en büyük, dünyanın dokuzuncu ekonomisi olan Brezilya dünyanın en fazla yatırım çeken ülkelerinden ve gelişmekte olan ülkelerin önde gelenlerinden biri olmayı sürdürmektedir. Brezilya; Birleşmiş Milletler (BM), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası gibi pek çok uluslararası kuruluşun ve Türkiye'nin de üyesi olduğu G-20'de yer almaktadır.

Türkiye - Brezilya diplomatik ilişkileri, 1858'de Londra'da imzalanan "Dostluk, İkamet, Ticaret ve Seyri Sefain Antlaşması" ile başlamıştır. Osmanlı Devleti'nin son döneminde büyük çoğunluğu Lübnan ve Suriye'den olmak üzere, yüz binden fazla Osmanlı vatandaşı Brezilya'ya göç etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti ile Brezilya arasında 1927'de Roma'da bir Dostluk Anlaşması imzalanmıştır. Türkiye, 1929 yılında zamanın başkenti Rio de Janeiro'da temsilcilik açmıştır. İkili üst düzey ziyaretlerde de özellikle son 20 yıldır belirgin bir yükseliş görülmektedir. İki ülke arasında siyasi diyalog, ekonomi ve ticaret, bilim, teknoloji, savunma sanayii, maliye, yatırımlar, turizm, kültür, diplomasi, akademiler arasında işbirliği gibi ortak ilgi alanlarındaki ikili ilişkileri daha da geliştirecek politikalar ve stratejiler oluşturmaktan sorumlu bir mekanizma olarak görev yapmak üzere Yüksek Düzeyli İşbirliği Komisyonu oluşturulmuştur. İki ülke parlamentolarında karşılıklı olarak Dostluk Grupları mevcuttur. 2010'da iki ülke arasında "Stratejik Ortaklık Eylem Planı" imzalanmıştır. Brezilya bu çerçevede, Türkiye'nin bölgedeki ilk stratejik ortağı olmuştur.

Brezilya ile Türkiye arasındaki askerî ilişkiler de son yıllarda ivme kazanmıştır. Ülkemiz ile Brezilya arasındaki mevcut işbirliği ve karşılıklı ziyaret planı çerçevesinde, iki ülke askerî heyetleri arasında düzenli ziyaretler yapılmaktadır. Ekonomik ve siyasi alanda yeni dönem başlatma yönündeki irade bağlamında, savunma sanayii alanında işbirliğinin artması da öngörülmekte olup, T.C. Brezilya Büyükelçiliği nezdinde 2010'da Askerî Ataşelik açılmıştır. 2011'de Başkent Brasilia'da gerçekleştirilen Birinci Askeri Diyalog Toplantısı, iki ülke savunma sanayii alanında işbirliği olanaklarının ortaya konulmasına imkân tanımıştır. İki ülke arasında bir "Ortak Savunma Grubu" oluşturulması ile ilgili çalışmalar halen devam etmektedir.

Türkiye - Brezilya ikili ticaretinde, 2019 yılında ticaret hacmi 3,1 milyar dolar, ticaret açığı ise Türkiye aleyhine 2,12 milyar dolar olmuştur. Türkiye'nin Brezilya'ya ihraç ettiği başlıca ürünler; karayolu taşıtı parçaları, karbonat, kabuklu meyveler, sebzeler, çimento, iplik, cam eşya ve buzdolabıdır. Brezilya'nın Türkiye'ye ihraç ettiği başlıca ürünler; demir, odun hamuru, pamuk, canlı büyükbaş hayvan, kahve, soya fasulyesi, tütün, altın ve uçaktır.

Türkiye ile Brezilya arasındaki ekonomik-ticari ilişkiler son dönemde ivme kazanmakla birlikte, mevcut potansiyeli yansıtmaktan uzaktır. İki ülkenin ekonomik büyüklükleri itibarıyla aralarındaki ticareti artırmaları gereği seçenekten öte bir zorunluluktur. Türkiye'nin Brezilya'ya yönelik Ülke politikasında ticaret hacminin artırılarak, karşılıklı dengeli bir ticaret ilişkisinin kurulması ve Türk iş insanlarının ihracata özendirilmesi öncelikli olarak yer almaktadır.

TÜRKİYE - BREZİLYA STRATEJİK DİYALOĞU

Brezilya, Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayipler bölgesinde en büyük ticaret hacmine sahip olduğu ülkedir. Latin Amerika ülkeleri ile yakın ticari ve siyasi bağları bulunan Brezilya, Serbest Ticaret Anlaşması (STA) müzakerelerini kurucu üyesi olduğu Güney Ortak Pazarı (MERCOSUR) aracılığıyla yürütmektedir. Türkiye ile MERCOSUR arasında STA müzakerelerinin çerçevesini belirlemek üzere 2008'de imzalanan "STA Çerçeve Anlaşması" ise 2019'da yürürlüğe girmiştir.

Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından ivme kazanan küreselleşmeyle gelen temel eğilim, ülkelerin tek başlarına değil, belirli bölgesel iş birlikleri ve bölge-ötesi ortaklıklar vasıtasıyla kalkınması yönündedir. Ülkeler artık ekonomik, siyasal, kültürel bakımdan diyalog ve işbirliğine dayalı açık bir yapıya doğru dönüşmekte, uyum sağlayamayanlar ise ciddi istikrarsızlıklar yaşamaktadırlar. Siyasi ve ekonomik olarak bölgesel güç adayı haline gelen iki ülkenin yakın ilişki, istişare ve işbirliği içine girmesinin sağlayacağı ulusal, bölgesel, küresel artı değere dair her iki tarafta da en üst düzeyde mutabakat mevcuttur. İki ülke arasında siyasi diyalog, ekonomi ve ticaret, bilim, teknoloji, savunma sanayii, maliye, yatırımlar, turizm, kültür, diplomasi, akademiler arasında işbirliği gibi ortak ilgi alanlarındaki ikili ilişkileri daha da geliştirecek politikalar ve stratejiler oluşturulması gerekmektedir. Bu çerçevede, Türkiye ile Brezilya arasında uzun erimli "stratejik işbirliği" ilişkileri geliştirilmesinin gerekli olduğu açıktır.

Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematiği içerisinde Türkiye - Brezilya ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekmektedir. Tarih; karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda düşünce kuruluşları, kanaat önderleri ve sektör temsilcilerini stratejik boyutu da kapsayan bir yaklaşımla bir araya getiren **Türkiye - Brezilya Stratejik Diyalogu** önemli bir referanstır.

Ana Tema

Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar

Alt Temalar

Yeni Dengeler Yeni Ekonomi

Türkiye - Brezilya Ekonomik İlişkileri: Fırsatlar ve Engeller

Jeopolitik ve Güvenlik İşbirliği

Teknolojik, Akademik ve Kültürel İşbirliği

Sosyal, Ekonomik ve Politik Gelişmeler

ABD, Çin ve Yeni Ortaklarla İlişkiler

Küresel Yönetim Yapılarına Adaptasyon

Çok Kutuplu Uluslararası Ortamda İlişkileri Geliştirme İmkânları

TÜRKİYE - BREZİLYA STRATEJİK DİYALOĞU

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi Eğitim ve Dil
Kültür ve Turizm
İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı
Sağlık ve Sağlık Turizmi
Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar
Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme
Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)
Ekonomi ve Ticaret
Medya ve İletişim
Bilim ve Teknoloji
Marka Şehirler ve Çevre
Savunma ve Uzay Sanayii

ÇALIŞMA VE ETKİNLİKLER (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Türkiye - Brezilya Akil Kişiler Kurulu Toplantıları/Çalışmaları

Kapasite ve Ekosistem Envanteri Oluşturulması

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

Pro-aktif Politika Önerileri Geliştirilmesi

Yuvarlak Masa Toplantıları/Çalıştayları

Çok Taraflı Çalıştaylar/Çalışmalar

TÜRKİYE - BREZİLYA STRATEJİK DİYALOĞU

Sektör Çalıştayları/Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Modellemeler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar